

Beslutningsforslag nr. B 5. Fremsat den 20. oktober 1981 af Steen Folke (VS) og Tyroll (VS)

Forslag til folketingsbeslutning om uddannelsesaktiviteter for indvanderne

Folketinget opfordrer regeringen til i samarbejde med indvanderne organisationer at udarbejde en samlet indvandrerpolitik, som på det uddannelsespolitiske område følger nedenstående retningslinjer:

- 1) Alle indvandrerbørn over 4 år skal have tilbud om gratis ophold i en daginstitution. Til de institutioner, hvor der er indvandrerbørn, skal der tilknyttes voksne, der taler børnenes sprog.
- 2) I folkeskolens første klasser skal undervisningen af indvandrerbørn i vid udstrækning foregå på deres eget modersmål. Undervisning i hjemlandets kultur, sprog m. v. fastholdes hele vejen gennem systemet. Antallet af modersmålstimer forhøjes, gøres obligatorisk og lægges i den almindelige skoletid. Indvandrerbørnenes forældre skal have indflydelse på denne undervisning.
- 3) Der skal ske en koordinering af arbejdet på uddannelsesområdet mellem de statslige og kommunale myndigheder, således at statslige initiativer og direktiver ikke begrænser kommunernes initiativer, og således at der sikres en direkte sammenhæng mellem overordnede direktiver og indvanderne behov for undervisning.
- 4) Indvandrerbørn og -unge bør sikres rimelig mulighed for fortsat skoleuddannelse og videregående uddannelse gennem særlige foranstaltninger.
- 5) Alle voksne indvandrere skal have et reelt tilbud om gratis danskundervisning. Denne undervisning bør organiseres af indvandrere for indvandrere. Så vidt muligt skal der også gives et tilbud om sprogundervisning i modersmålet, dels på grund af den værdi, dette i sig selv kan have, dels fordi det vil støtte indlæringen af dansk, at de pågældende ikke er analfabeter på deres eget sprog.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslaget er en uændret genfremsættelse af et i folketingsåret 1980-81 fremsat forslag til folketingsbeslutning, se Folketingstidende 1980-81, forhandlingerne sp. 339 og 2620 samt tillæg A sp. 725.

Forslaget blev ikke færdigbehandlet i uddannelsesudvalget, men blev imidlertid ret positivt modtaget, og udvalget afgav en beretning (tillæg B sp. 1363), hvori det hedder:

»Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i en række møder og har i denne forbindelse stillet omfattende, opklarende spørgsmål til undervisningsministeren, som udvalget grundet spørgsmålenes karakter ikke har fået besvaret.

Et *flertal* (udvalget med undtagelse af fremskridtpartiets medlemmer) nærer et stærkt ønske om, at der skal findes løsninger på en række af de problemer, som opstår i forbindelse med indvandrernes placering i det danske uddannelsessystem, såvel i undervisnings- som i social sammenhæng. Disse problemer vedrører især strukturen af modtagelsessystemet, modersmålsundervisningen samt lærernes uddannelse og efteruddannelse. Dertil kommer de voksne indvandreres muligheder i uddannelsessystemet, deres muligheder for at tilegne sig et brugbart sprog og sikre dem de reelle uddannelsesstilbud.

Flertallet afventer materiale, som i næste folketingssamling kan danne baggrund for løsning af de mange problemer, som er blevet berørt, idet det ligger flertallet stærkt på sinde, at indvandrerne sikres en integration i vort samfund, som respekterer deres kulturelle særpræg.

Flertallet er bekendt med, at venstresocialisterne, som ikke har et medlem af udvalget, kan tilslutte sig disse synspunkter.«

På denne baggrund genfremsættes forslaget i håbet om, at den megen velvilje i dette folketingsår kan blive omsat i konkrete forbedringer for indvandrerne.

Bemærkninger til de enkelte punkter.

Ad 1

Det er vigtigt, at indvandrerbørnene allerede i førskolealderen får mulighed for pædagogisk tilrettelagt samvær med danske børn. I børnehavealderen er børn gode til at lære sprog efter naturmetoden og undgår derved at blive »dobbelt-halvsprogede«. Der må uddannes pædagoger med særskilt henblik på at tage sig af indvandrerbørnene. Kravet om tilknytning af voksne, der taler børnenes sprog, vil naturligvis støde ind i en række praktiske vanskeligheder, fordi indvandrerbørn af samme nationalitet bor ret spredt. Men børnene bør så vidt muligt samles, så de udgør en lille gruppe i hver institution, og en voksen kan eventuelt være tilknyttet flere institutioner på deltid.

Ad 2

Hovedproblemet med det nuværende system er, at undervisningen i al for høj grad bygger på danske præmisser og med dansk som undervisningssprog. Børnene risikerer derved at blive »dobbelt-halvsprogede«. Ved overgangen fra modersmålet til dansk som altdominerende undervisningssprog bremses den sproglige begrebsmæssige udviklingsproces, som er tilknyttet modersmålet. Samtidig er de fremmedsprogede elever selvsagt stærkt handicappede i forhold til deres jævnaldrende danske kammerater med hensyn til at følge undervisningen på dansk.

Det er lettere at påpege problemerne end at anvise nogle patentløsninger. En mulighed er at have modtagelsesklasser af betydelig længere varighed (flere år) og med både en dansk og en udenlandsk lærer i klassen. Der kan inden for et sådant system ske en mere gradvis overgang fra anvendelsen af modersmålet til anvendelsen af dansk som undervisningssprog. En anden mulighed er sammenholdte klasser, bestående af to »mininationale« klasser med hver 8-10 elever (en dansk og en indvandrerklasse). De to klasser kan undervises hver især i de første år på deres respektive modersmål, mens de sideløbende en del af timerne kan arbejde sammen. En afgørende forudsætning er, at der uddannes lærere med særligt

henblik på disse opgaver, og at de nødvendige undervisningsmaterialer tilvejebringes.

Det er givet, at modersmålsundervisningen bør styrkes. I dag er den frivillig og ligger uden for den almindelige skoletid. Tilrettelæggelsen er ikke i overensstemmelse med folkeskolelovens intentioner om samarbejde med elever og forældre, ligesom praksis – med fastsættelse af læseplaner fra ambassaderne – er i modstrid med praksis i øvrigt i folkeskolen (skolenævn m. m.).

Ad 3

De initiativer, der tages i dag, er alt for spredte og tilfældige. Indvandrerbørnenes undervisningssituation er stærkt varierende fra kommune til kommune. En samlet planlægning må både sikre et forsvarligt niveau – ikke mindst med hensyn til ressourcer – og give spillerum for forsøg og utraditionelle problemløsninger.

Ad 4

Det er en kendsgerning, at kun ret få børn af indvandrere gennemfører en fortsat skoleuddannelse, en erhvervsfaglig grunduddannelse eller en anden form for videregående uddannelse. Alt for mange havner i restgruppen og i gruppen af ungdomsarbejdsløse. For at ændre dette er det nødvendigt med særlige foranstaltninger, der kan gøre de formelt eksisterende muligheder reelle for de unge, der kommer fra indvandrerfamilier.

Ad 5

Et rimeligt kendskab til dansk er selvsagt en forudsætning for, at indvanderne kan komme til at føle sig hjemme i det danske samfund. Men det er også vigtigt, at indvanderne kan bevare deres egen kultur, og det kan bl. a. ske gennem undervisning i deres modersmål. For de indvandrere, der er analfabeter, vil en sådan undervisning også støtte, ja, nærmest være en forudsætning for indlæringen af dansk.